

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi merilain 1 luvun 8 §:n muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi merilain 1 luvun 8 §:n 2 momenttia. Pykälässä säädetään aluksen merikelpoisuudesta ja turvallisuudesta käytöstä. Ehdotuksen mukaan asetuksella säädettäisiin aluksen henkilöluetteloista. Nykyisen säännöksen mukaan asetuksenantovaltuus koskee vain matkustajaluetteloita.

Ehdotettu muutos on tarpeen yhteisön

jäsenvaltioiden satamiin tai satamista liikennöivillä matkustaja-aluksilla olevien henkilöiden rekisteröinnistä annetun neuvoston direktiivin 98/41/EY panemiseksi täytäntöön siltä osin kuin kyse on aluksen laivaväen luetteloinemisesta.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 1999 alusta.

PERUSTELUT

1. Nykytila ja ehdotetut muutokset

Merilain (674/1994) 1 luvun 8 §:n 2 momentin mukaan asetuksella säädetään matkustajaluetteloista aluksella. Mainitun lainkohdan nojalla on annettu asetus matkustajien luetteloinnista matkustajaluksella (65/1996). Merimieskatselmuslain (1005/1986) 7 §:ssä puolestaan säädetään aluksen miehistöluettelosta. Pykälän mukaan suomalaisessa aluksessa tulee olla miehistöluettelo, jos aluksessa on merimiestoimessa henkilöitä, joihin mainittua lakia sovelletaan. Miehistöluetteloon merkitään aluksessa kulloinkin merimiestoimessa olevat henkilöt. Merimieskatselmuksasetuksen (516/1987) 4 §:n mukaan miehistöluettelon muodostavat aluksella kulloinkin merimiestoimessa olevien nimikirjat ja työ sopimukset. Miehistöluettelon pitämisen perusta on siten lähinnä työoikeudellinen.

Euroopan unionin neuvosto on 18 päivänä kesäkuuta 1998 antanut direktiivin yhteisön jäsenvaltioiden satamiin tai satamista liikennöivillä matkustaja-aluksilla olevien henkilöiden rekisteröinnistä 98/41/EY. Direktiivi koskee sekä matkustajien että laivaväen re-

kisteröimistä. Direktiivin 1 artiklan mukaan direktiivin tarkoituksena on parantaa matkustajien ja laivaväen turvallisuutta ja pelastamismahdollisuuksia yhteisön jäsenvaltioiden satamiin tai satamista liikennöivillä matkustaja-aluksilla sekä varmistaa, että etsintä- ja pelastustoimintaa sekä mahdollisen onnettomuuden jälkiselvittelyä voidaan tehostaa.

Direktiivin 4 artiklan mukaan kaikilla yhteisön satamista lähtevillä matkustaja-aluksilla olevien henkilöiden lukumäärä on laskettava ennen lähtöä ja ilmoitettava aluksen päällikölle ja maissa olevalle yhtiön matkustajarekisterin pitäjälle tai yhtiön muuhun maissa olevaan samaa tarkoitusta palvelemaan järjestelmään. Aluksen päällikön on 7 artiklan mukaan ennen aluksen lähtöä satamasta varmistettava, että aluksessa olevien henkilöiden lukumäärä ei ylitä määrää, jonka kuljettaminen on aluksella sallittua.

Matkustajia ja muita aluksella olevia henkilöitä koskevien henkilötietojen keruu ja toimittaminen yhtiön matkustajarekisterin pitäjälle tai yhtiön muuhun maissa olevaan samaa tarkoitusta palvelemaan järjestelmään säädetään direktiivin 5 artiklassa pakolliseksi kaikille yhteisön satamista lähteville matkus-

taja-aluksille sellaisilla matkoilla, joissa matkan pituus on yli 20 meripeninkulmaa lähtöpaikasta.

Kunkin jäsenvaltion tulee 6 artiklan 1 kohdan mukaisesti vaatia henkilöiden laskemista ja tietojen toimittamista maihin myös yhteisön ulkopuolelta olevasta satamasta yhteisön satamaan saapuvilta sen oman lipun alla purjehtivilta aluksilta.

Myös kolmannen maan lipun alla purjehtivilta aluksilta, jotka lähtevät yhteisön ulkopuolella sijaitsevasta satamasta ja saapuvat yhteisön satamaan, tulee 6 artiklan 2 kohdan nojalla vaatia lukumäärä- ja henkilötietojen keräämistä 4 ja 5 artiklan mukaisesti ja tietojen säilyttämistä siten, että ne ovat asianomaisen viranomaisen käytettävissä, kun niitä tarvitaan etsintä- ja pelastustarkoituksiin sekä onnettomuuden jälkiselvittelyä varten.

Direktiivin 8 artiklan mukaan henkilötietoja ei saa säilyttää pitempään kuin mitä on tarpeen direktiivin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Direktiivin 9 artikla sisältää säännökset mahdollisuudesta poiketa direktiivin vaatimuksista. Jäsenvaltio, jonka satamasta alus lähtee, voi vapauttaa henkilöiden lukumäärätietojen jättämisestä maihin matkustaja-alukset, jotka liikennöivät suojaisilla merialueilla sellaisessa säännöllisessä liikenteessä, jossa satamien välinen matka kestää alle yhden tunnin. Suojaisilla merialueilla voidaan myös myöntää vapautus henkilötietojen rekisteröinnistä. Lisäksi komissio voi sellaisen alueen säännölliselle liikenteelle, jossa yli kahden metrin merkitsevän aallonkorkeuden vuosittainen todennäköisyys on alle kymmenen prosenttia, myöntää jäsenvaltion tai jäsenvaltioiden pyynnöstä kokonaan tai osittain poikkeuksen 5 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen henkilötietojen kirjaamisesta, jos tietojen kirjaaminen todistetaan mahdottomaksi. Lisäksi edellytyksenä on, että matkan pituus ei ylitä suunnilleen 30 meripeninkulmaa tai että liikenteen pääasiallisena tarkoituksena on tavanomaisen säännöllisen yhteyden ylläpitäminen syrjäisten alueiden asukkaille.

Direktiivin noudattamisen edellyttämä lainsäädäntö on saatettava voimaan viimeistään 1 päivänä tammikuuta 1999. Henkilötietojen luettelointia koskevaa 5 artiklaa on sovellettava viimeistään 1 päivänä tammikuuta 2000.

Matkustajien luetteloinnista matkustaja-aluksella annettu asetus vastaa pääperiaatteiltaan matkustajien luetteloinnin osalta sitä, mitä direktiivissä säädetään. Direktiivin vaatimukset ovat hieman tiukempia. Suomen lainsäädännön mukaan matkustajien henkilötiedot vaaditaan luetteloitaviksi, jos aluksen matkustusaika on vähintään kolme tuntia tai kun välimatka satamien välillä on vähintään 30 meripeninkulmaa. Lukumäärätietoja ei kotimaan liikenteen matkoilla tarvitse jättää maihin. Direktiivissä säädetty mahdollisuudet poikkeamiseen mahdollistavat poikkeusten myöntämisen siten, että luettelointivaatimukset vastaavat Suomen nykyistä käytäntöä.

Merilain 1 luvun 8 §:n 2 momentissa on valtuutus säätää asetuksella matkustajien luetteloinnista direktiivissä edellytetyllä tavalla. Direktiivin mukaan myös matkustaja-aluksen laivaväki on luetteloitava. Laivaväen luettelointia tulee vaatia myös ulkomaisissa aluksissa, ja tiedot tulee myös laivaväen osalta jättää direktiivin mukaisesti maihin. Merimieskatselmuslain valtuutussäännös ei kata näitä tapauksia. Laivaväen luetteloiminen direktiivissä tarkoitettulla tavalla edellyttää, että siitä on riittävä valtuutus laissa. Tämän vuoksi ehdotetaan merilain 1 luvun 8 §:n 2 momenttia muutettavaksi siten, että siihen otetaan valtuutus, jonka mukaan asetuksella säädetään kaikkien aluksissa olevien henkilöiden luetteloinnista.

2. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Aluksen laivaväen luetteloinnilla matkustajaluetteloiden tapaan ei ole valtiontaloudellisia vaikutuksia. Varustamoelinkeinolle ei synny laajennetusta luettelointivaatimuksesta mainittavia lisäkustannuksia.

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu liikenneministeriössä virkatyönä.

4. Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 1999.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

merilain 1 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetun merilain (674/1994) 1 luvun 8 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 369/1995, seuraavasti:

1 luku

Alusta koskevat yleiset säännökset

8 §

*Aluksen merikelpoisuus ja turvallinen
käyttö*

tyksestä, turvallisesta käytöstä ja turvalliseen käyttöön liittyvistä johtamisjärjestelyistä sekä aluksen katsastuksesta säädetään asetuksella. Asetuksella säädetään myös aluksen henkilöluetteloista ja helikopteritoiminnasta aluksella.

Aluksen rakenteesta, varusteista, miehi-

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199.

Helsingissä 23 päivänä lokakuuta 1998

Tasavallan Presidentti

MARTTI AHTISAARI

Liikenneministeri *Matti Aura*

Laki

merilain 1 luvun 8 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 15 päivänä heinäkuuta 1994 annetun merilain (674/1994) 1 luvun 8 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 369/1995, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

1 luku

Alusta koskevat yleiset säännökset

8 §

Aluksen merikelpoisuus ja turvallinen käyttö

Aluksen rakenteesta, varusteista, miehityksestä, turvallisesta käytöstä ja turvalliseen käyttöön liittyvistä johtamisjärjestelyistä sekä aluksen katsastuksesta säädetään asetuksella. Asetuksella säädetään myös matkustajaluetteloista ja helikopteritoiminnasta aluksella.

Aluksen rakenteesta, varusteista, miehityksestä, turvallisesta käytöstä ja turvalliseen käyttöön liittyvistä johtamisjärjestelyistä sekä aluksen katsastuksesta säädetään asetuksella. Asetuksella säädetään myös *aluksen henkilöluetteloista* ja helikopteritoiminnasta aluksella.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
 kuuta 199.